

MEDEDEELING

aangaande eene vrucht, die inwendig zich half als citroen
en half als sinaasappel voordeed.

DOOR

Dr. C. A. J. A. OUDEMANS.

(Plaat XIV.)

In den loop des zomers (1872) werd mij de hier bedoelde en afgebeelde vrucht ter hand gesteld door Dr. Merkus Doornik te Amsterdam, die ze ontvangen had van een zijner patiënten, een likeurstoker terzelfder stede. Een der bedienden van den laatsten, bezig zijnde eene partij citroenen door te snijden, werd getroffen door de vreemde kleur van het binnenste der vrucht, en vertoonde ze zijnen meester, die haar weder aan zijn medicus afstond.

Van de 9 hokjes der vrucht waren er 5 in kleur en smaak volkomen gelijk aan het vleesch eener citroen, de 4 andere aan dat van een sinaasappel. Het onderscheid in den smaak tusschen de beide gedeelten was even opvallend als dat in de kleur. De enkele pitten, die ik vond, zaaide ik uit, maar geene daarvan kwam tot ontwikkeling.

Ik voeg hierbij, dat de vrucht uitwendig in vorm en kleur geheel overeenkwam met een citroen, en dat men het haar dus niet konde aanzien, dat zij inwendig zoo zeer van de norma zoude afwijken.

De wording onzer vrucht kan op tweeërlei wijze verklaard worden, nl. door aan te nemen: óf, dat de boom, die ze voort-

bracht, een bastaard was van *Citrus medica* en *C. Aurantium*, of dat de bloem, die aan onze vrucht voorafging, indien zij aan *C. medica* toebehoorde, door het stuifmeel van *C. Aurantium*; indien zij aan *C. Aurantium* toebehoorde, door dat van *C. medica* werd aangedaan.

Naar het mij voorkomt, is de eerste onderstelling minder aannemelijk, daar het niet twijfelachtig is, dat vruchten als de thans beschrevene stellig reeds vroeger bekend en beschreven zouden zijn geworden, indien dergelijke bastaard-boomen van de beide soorten van *Citrus* bestonden, terwijl mij uit de werken, welke ik over dit onderwerp heb kunnen naslaan, geen enkel voorbeeld als dat, waarop ik thans de aandacht vestig, bekend is geworden. Aan den anderen kant kan men zich voorstellen, dat de invloed van eenig stuifmeel, onder bepaalde, niet nader bekende omstandigheden zich op eene buitengewone wijze openbare, des te zeldzamer, naar gelang zulke omstandigheden zeldzamer samentreffen.

Stellen wij dus, dat onze vrucht door eene kruising werd voortgebracht, dan rijst de vraag, of hier *C. Aurantium* dan wel *C. medica* het vreemde stuifmeel geleverd, dat is als vaderplant gewerkt heeft.

Zonder bekend te zijn met de waarnemingen van anderen, zoude men geneigd zijn te beslissen, dat, in ons geval, de eierstok van *C. medica* aan den invloed van het stuifmeel van *C. Aurantium* was blootgesteld, daar onze vrucht uitwendig niet van eene citroen verschilde, en het aantal hokjes met een zuur vruchtvleesch één meer bedroeg dan dat met een zoet. Zonder te beweren, dat men hiermede niet het juiste getroffen zoude hebben, moet ik echter doen opmerken, dat mij twee waarnemingen bekend zijn geworden, die het omgekeerde zouden kunnen doen vermoeden, en aanleiding zouden kunnen geven tot het denkbeeld, dat de eierstok van *C. Aurantium* door het stuifmeel van *C. medica* was aangedaan.

Eene dezer waarnemingen is afkomstig van Dr. F. A. Hartsen (*Bot. Zeit.* 1867, p. 379), en bracht de mededeeling, dat aan eene *Solanum edule*, die, normaal, langwerpig-kolfvormige,

violette vruchten voortbrengt, de schijfvormige, gesleufde, vuur-roode vruchten eener *Solanum Lycopersicum* waren gevonden; de tweede van Maximowicz (*Bulletin de l'Acad. des Sc. de St. Petersb.* VIII p. 422—436, en XVII, p. 275—285), die aan een *Lilium bulbiferum* de vruchten van *Lilium davuricum*, en aan een *L. davuricum* die van *L. bulbiferum* te voorschijn zag komen, nadat hij tusschen beide planten eene kruising bewerkstelligd had. Aan deze uitkomsten sluiten zich die aan van Darwin en Hildebrand (*Bot. Zeit.*, 1868, p. 325—327), welke beide proefnemers, aan eene en dezelfde bloeikolf van *Zea Maïs*, gele en zwarte (of paarse) korrels zagen groeien, nadat zij die kolf, toebehoorende aan eene plant, die uit eene gele korrel was voortgesproten, met het stuifmeel eener andere hadden bepoederd, die van eene zwarte of paarse korrel afkomstig was.

Uit het bovenstaande blijkt, dat niet met zekerheid te zeggen is, of onze vrucht van *C. Aurantium*, dan wel van *C. medica* geplukt werd. Letten wij echter op de omstandigheid, dat zij met andere citroenen in dezelfde kist verpakt en verzonden werd, dan heeft de onderstelling zeer veel aannemelijks, dat zij tot denzelfden oogst als deze behoord zal hebben, en dus wel degelijk door een exemplaar van *C. medica* zal zijn voortgebracht.

Hoe onvolledig deze bijdrage ook zij, meende ik ze toch de mededeeling wel waard, indachtig aan de woorden van Hildebrand (l. c. p. 327): »Immerhin bleibt es wünschenswerth, da erst wenige thatsächlich durch Experimente gegebene Beweise vorliegen, diese Frage weiter zu verfolgen, und jede Beobachtung festzuhalten, welche dazu dienen kann, die wohl noch zahlreichen Zweifler zu überzeugen.
